

Autor: Renata Czabaj

Próby diagnozujące umiejętność czytania i pisania dla klasy III

Instrukcja dla nauczyciela

Opracowane próby diagnostyczne służą ocenie umiejętności ucznia w zakresie czytania i pisania. Diagnozę przeprowadza się pod koniec roku szkolnego indywidualnie z każdym uczniem (proponowany termin to początek maja).

Podczas badania osoba prowadząca korzysta z **Arkusza diagnozy**. Są w nim zawarte polecenia dla ucznia, a także miejsce na odnotowanie każdego jego błędu. Po zakończeniu badania uzyskane wyniki należy porównać z tablicami zawartymi w niniejszej **instrukcji** i wpisać do arkusza liczbę punktów. Następnym etapem jest uzupełnienie **Zestawienia wyników poszczególnych prób diagnostycznych**.

Uczeń wykonuje polecenia na materiale zamieszczonym w **Arkuszu ucznia**. Polecenia czyta ze swojego arkusza osoba prowadząca badanie.

Test obejmuje następujące obszary:

- znajomość liter (ich rozpoznawanie i odtwarzanie),
- próby czytania (technika czytania oraz czytanie ze zrozumieniem),
- próby pisania (pisanie z pamięci, przepisywanie, pisanie ze słuchu).

ZNAJOMOŚĆ LITER

1. Rozpoznawanie liter

Uczeń czyta litery kolumnami w dół, najpierw małe, potem wielkie. Ważne, by nie zastanawiał się nad literami, których nie zna, tylko mówił: „Nie wiem”, i przechodził do następnej.

Ocena rozpoznawania liter		
Liczba rozpoznanych małych liter	Liczba punktów	Ocena
23–22	5 pkt	wysoka
21–17	3 pkt	przeciętna
16–12	1 pkt	niska
11 i poniżej	0 pkt	bardzo niska
Liczba rozpoznanych wielkich liter	Liczba punktów	Ocena
23–22	5 pkt	wysoka
21–17	3 pkt	przeciętna
16–12	1 pkt	niska
11 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

2. Odtwarzanie małych i wielkich liter

Badający dyktuje zestaw liter dwukrotnie. Uczeń zapisuje je po pierwszym wysłuchaniu jako małe litery, a po drugim – jako wielkie. Ważne, by wymawiać głoski będące odpowiednikami liter w postaci możliwie wyizolowanej (np. „m”, nie „em”).

Ocena odtwarzania liter		
Liczba odtwarzanych małych liter	Liczba punktów	Ocena
17–16	5 pkt	wysoka
15–12	3 pkt	przeciętna
11–8	1 pkt	niska
7 i poniżej	0 pkt	bardzo niska
Liczba odtwarzanych wielkich liter	Liczba punktów	Ocena
17–16	5 pkt	wysoka
15–12	3 pkt	przeciętna
11–8	1 pkt	niska
7 i poniżej	0 pkt	bardzo niska

PRÓBY CZYTANIA

3. Technika czytania

Czas czytania wynosi **jedną minutę**. Badający zaznacza na swoim arkuszu błędy popełniane przez ucznia. Zwraca uwagę na przestawianie, dodawanie lub opuszczanie liter, odnotowuje również zniekształcanie wyrazów. Po wykonaniu próby osoba badająca odnotowuje, ile uczeń przeczytał wyrazów w ciągu minuty i ile popełnił błędów. Podkreśla odpowiedni sposób czytania.

Tempo czytania wyrazów – normy dla klasy III		
Liczba przeczytanych wyrazów w ciągu 1 minuty	Liczba punktów	Ocena
65 i więcej	5 pkt	wysoka
64–37	3 pkt	przeciętna
36–10	1 pkt	niska
poniżej 10	0 pkt	bardzo niska

Poprawność czytania wyrazów		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0–1	5 pkt	wysoka
2–4	3 pkt	przeciętna
5 i więcej	1 pkt	niska

4. Czytanie ze zrozumieniem

Uczeń samodzielnie czyta tekst. Może użyć nakładki do czytania, która umożliwi lepszą koncentrację, lub wodzić palcem pod tekstem. Po zapoznaniu się z tekstem uczeń odpowiada na pytania sprawdzające rozumienie treści (tekst zostaje zakryty przez prowadzącego).

Ocena czytania ze zrozumieniem		
Liczba poprawnych odpowiedzi	Liczba punktów	Ocena
5–6	5 pkt	pełne rozumienie
3–4	3 pkt	częściowe rozumienie
0–2	0 pkt	brak rozumienia

PRÓBY PISANIA

We wszystkich próbach pisania ocenia się poziom graficzny pisma. Charakterystyczne błędy to niemieszczenie się w liniaturze, pismo zachodzące na siebie lub litery nadmiernie oddalone od siebie w wyrazie, bez połączeń. Ponadto należy zwrócić uwagę na prawidłowy kierunek kreślenia liter, ich kształt, jakość linii (zbyt delikatny lub zbyt silny nacisk na kartkę) oraz płynność ruchów ręki podczas pisania. Istotne jest rozmieszczenie tekstu na stronie. Ważna jest obserwacja uchwytu środka piszącego i ułożenie rąk podczas pisania.

5. Pisanie z pamięci

Uczeń czyta cały tekst przeznaczony do napisania z pamięci. Jeśli czyta słabo, badający odczytuje mu tekst. Sprawdza również stopień rozumienia czytanego tekstu, zadając pytanie, o czym mówi tekst. Następnie uczeń odczytuje **jedno zdanie** i je zapamiętuje. Obserwacja zdania nie powinna trwać dłużej niż **30 sekund**. Po tym czasie badający zakrywa tekst i poleca uczniowi, aby napisał zapamiętane zdanie. Analogicznie postępuje przy każdym kolejnym zdaniu.

Ocena pisania z pamięci		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska
nie zapamiętuje zdania	0 pkt	bardzo niska

6. Przepisywanie

Przepisywanie stosuje się jako przedostatnią z prób pisania. Ta próba jest szczególnie ważna dla uczniów, którzy niedokładnie spostrzegają, mają duże trudności w pisaniu z pamięci lub pisaniu ze słuchu. Badający obserwuje tempo i sposób pisania – czy uczeń przepisuje po literce, czy pisze po kilka liter, czy całe wyrazy.

Ocena przepisywania		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska

7. Pisanie ze słuchu

Sprawdzianem stosowanym od klasy drugiej jest pisanie ze słuchu. Nauczyciel odczytuje uczniowi cały tekst i sprawdza jego zrozumienie. Następnie dyktuje po jednym zdaniem, a uczeń je powtarza, a dopiero później zapisuje. Dłuższe zdania nauczyciel dyktuje logicznymi częściami.

Ocena pisania ze słuchu		
Liczba błędów	Liczba punktów	Ocena
0	5 pkt	wysoka
1–2	3 pkt	przeciętna
3 i więcej	1 pkt	niska
5 i więcej	0 pkt	bardzo niska

Po zakończeniu badania obserwacje zanotowane na Arkuszu diagnozy należy przenieść do **Zestawienia wyników poszczególnych prób diagnostycznych**.

Ułatwi ono nauczycielowi rozpoznanie mocnych i słabych stron badanego ucznia oraz dokonanie oceny efektywności działań, które zostały podjęte wobec niego w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Przedziały uzyskanych wyników:

50–44 pkt	ocena wysoka
43–28 pkt	ocena przeciętna
27–14 pkt	ocena niska
Poniżej 14 pkt	ocena bardzo niska

Ocena wysoka u dziecka, które od początku roku znajduje się pod opieką psychologiczno-pedagogiczną wskazuje na wyrównanie jego poziomu i brak konieczności kontynuowania zajęć dodatkowych w przyszłym roku szkolnym (możliwą przyczyną początkowych trudności było zaniedbanie edukacyjne).

Ocena przeciętna świadczy o tym, że zastosowana wobec dziecka forma pomocy jest odpowiednia i że należy kontynuować zajęcia w przyszłym roku szkolnym.

Ocena niska oznacza, że uczeń nie opanował treści polonistycznych. Wskazane jest skierowanie dziecka do poradni psychologiczno-pedagogicznej na pogłębione badania.